

NOTE:

- [n1] Conform Convenției de la Berna, traduceri sunt creații originale, protejate ca atare, fără a prejudicia drepturile autorului operei originale. În majoritatea țărilor europene, inclusiv în România, traducătorii sunt recunoscuți drept autori cu drepturi morale inalienabile și drepturi patrimoniale cesionabile în schimbul unei remunerații. Sondajul a relevat că, în afară de câteva notabile excepții (țările nordice, Germania, Franța, Marea Britanie, Italia – unde există acorduri colective cu editurile și contracte standard agreeate ce prevăd un nivel minim garantat al remunerației), traducătorii literari europeni rămân în umbră când vine vorba de promovarea literaturii traduse, sunt adesea trecuți cu vederea în comunicările publice, și încă slab reprezentați și lipsiți de putere de negociere colectivă, întâmpinând rezistență în recunoașterea deplină a drepturilor lor patrimoniale. Situația este cu deosebire deficitară când vine vorba de o remunerație adecvată și proporțională, sau de respectarea obligației de transparență în privința declarării veniturilor obținute de cesionari din exploatarea comercială a traducerilor publicate.
- [n2] Anul 2023 a stat sub semnul preocupărilor la nivel european și internațional pentru reglementarea utilizării IA în economie, inclusiv în domeniile creative, devenind o temă de interes major și pentru asociațiile de traducători literari europeni. Această evoluție reflectă conștientizarea crescută a impactului pe care îl au tehnologiile emergente asupra procesului de creație în toate domeniile culturale și a necesității de a asigura un echilibru just între inovație și protecția drepturilor de autor. Pe 30 octombrie 2023, liderii economiilor din Grupul celor Șapte (G7) - Franța, Germania, Italia, Marea Britanie, Statele Unite, Canada și Japonia, în acord cu solicitările Uniunii Europene, au elaborat un cod internațional de conduită, invitând companiile care dezvoltă sisteme avansate de inteligență artificială să se angajeze voluntar să îl respecte. Codul adoptat vizează gestionarea responsabilă a problemelor ridicate de utilizarea IA, în contextul preocupărilor legate de asigurarea confidențialității, prevenirea și combaterea riscurilor de securitate și respectarea legislației drepturilor de autor.
- [n3] *Statutul lucrătorului cultural profesionist (LCP)* este o propunere legislativă elaborată și adoptată în cadrul *Reformei 3 - Reformarea sistemului de finanțare a sectorului cultural*, prin *Planul Național de Redresare și Reziliență* (PNRR). Această inițiativă a vizat maximizarea potențialului creativ al lucrătorilor culturali și menținerea activă a acestora pe piața muncii, dezvoltarea sectoarelor culturale și creative, prin elaborarea unui cadru coerent de protecție socială și fiscală a acestor categorii profesionale implicând munca atipică de factură artistică și culturală. Astfel, Statutul LCP a reunit prevederile din diversele legi în vigoare privind drepturile de reprezentare profesională și negociere colectivă, protecție socială și de sănătate, indemnizație de șomaj sau vechime în muncă ale lucrătorilor independenți din domeniile culturale. Statutul a fost adoptat prin OUG 21 / 2023 și stabilește criteriile pe care artiștii independenți, inclusiv traducătorii literari, trebuie să le îndeplinească pentru a se înscrie (optional, dacă doresc) în **Registrul lucrătorilor culturali profesioniști**. Pentru ca măsurile de securitate socială și asigurările de sănătate și șomaj prevăzute să poată deveni operaționale, companiile care colaborează cu lucrători culturali profesioniști (beneficiarii cesiunii drepturilor de autor) au o nouă obligație declarativă semestrială privind plata contribuției asiguratorii și evidența nominală a lucrătorilor culturali profesioniști pentru care au achitat contribuția. Detalii în materialul informativ dd 24.04.2023 elaborat de ANAF pe această temă.
- [n4] **Cifra de afaceri** se referă la totalul veniturilor din vânzări, fără a lua în calcul TVA sau discounturile comerciale. **Profitul net** rezultă după scăderea din cifra de afaceri a tuturor cheltuielilor, taxelor și impozitelor, nefiind întotdeauna echivalent cu disponibilul ca atare în cont la finalul anului, datorită circuitului lung al încasărilor și problemelor întâmpinate în recuperarea creanțelor de la distribuitori și retaileri.